

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2022/2023-2025/2026

(skrajne daty)

Rok akademicki 2024/2025

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Skażenia promieniotwórcze w środowisku
Kod przedmiotu*	
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Przyrodniczych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Kolegium Nauk Przyrodniczych Instytut Nauk Rolniczych, Ochrony i Kształtowania Środowiska
Kierunek studiów	Ochrona środowiska
Poziom studiów	studia pierwszego stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	rok III, semestr 5
Rodzaj przedmiotu	przedmiot do wyboru
Język wykładowy	j. polski
Koordynator	dr inż. Iwona Makuch-Pietraś
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr inż. Iwona Makuch-Pietraś

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
5	14								1

1.2. Sposób realizacji zajęć zajęcia w formie tradycyjnej zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość**1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)
zaliczenie z oceną****2. WYMAGANIA WSTĘPNE**

Zaliczenie z przedmiotów: chemia, fizyka, podstawy z geologii, wiedza o siedlisku

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie studentów ze zjawiskiem promieniotwórczości (radioaktywności) naturalnej i sztucznej, wykorzystaniem jej w różnych formach działalności człowieka (badawczej, medycznej, gospodarczej, militarnej) oraz zagrożeniami dla człowieka i środowiska poprzez analizę materiałów oraz zajęcia w terenie, poznając różne metody detekcji promieniowania.
C2	Wykształcenie umiejętności wykonywania pomiarów promieniotwórczości oraz interpretacji otrzymanych wyników

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Opisuje właściwości promieniowania jądrowego, przemiany i reakcje jądrowe oraz podaje możliwości jego oddziaływania z materią,	Wo1,
EK_02	Orientuje się w sposobach prowadzenia pomiaru aktywności promieniotwórczej, mocy dawki, ma umiejętność posługiwania się danymi z pomiarów radiometrycznych i analizuje skutki oddziaływania promieniowania jonizującego na organizmy,	Wo4, Wo5,
EK_03	Zauważa powszechność radionuklidów w życiu codziennym i potrafi we właściwy sposób zagospodarować zużyte materiały radioaktywne, umie określić elementy ochrony radiologicznej oraz zastosowanie promieniowania jonizującego w naukach przyrodniczych.	Uo4

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
Wprowadzenie do przedmiotu: promieniotwórczość naturalna i sztuczna, przegląd podstawowych przemian jądrowych, rodzajów promieniowania i ich skutków biologicznych, praw rozpadu promieniotwórczego i stosowanych jednostek. aktywność promieniotwórcza wybranych nuklidów w powietrzu, wodzie, glebie, żywności i budynkach, źródła skażenia promieniotwórczego, podstawy ochrony przed promieniowaniem jonizującym.
Metody detekcji promieniowania jonizującego za pomocą systemu spektrometrycznego Genie-2000 w materiałach różnego pochodzenia – zajęcia pokazowe
Oznaczanie radonu w pomieszczeniach za pomocą zestawu do radiometrii przemysłowej oraz pomiaru skażeń radioaktywnych za pomocą cyfrowego monitora skażeń.
Wykrywanie i pomiar źródeł promieniowania w różnych siedliskach za pomocą przenośnego cyfrowego spektrometru scyntylicyjnego promieniowania gamma – zajęcia pokazowe
Analiza i interpretacja wyników oznaczania promieniowania radioaktywnego.

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Aktywność promieniotwórcza wybranych nuklidów w powietrzu, wodzie, glebie, żywności i budynkach, źródła skażenia – prezentacje.

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład: wykład z prezentacją multimedialną.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	sprawozdanie	w
EK_02	sprawozdanie	w
EK_03	sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć	w

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Warunkiem zaliczenia przedmiotu jest osiągnięcie wszystkich założonych efektów uczenia się. O ocenie pozytywnej z przedmiotu decydują obecności na zajęciach, pozytywna ocena z sprawozdania.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	14
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	udział w konsultacjach -1
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	przygotowanie do zajęć - 5 przygotowanie sprawozdania - 5
SUMA GODZIN	25
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	1

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	-
zasady i formy odbywania praktyk	-

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

- Derecki J., 1975: Promieniowanie jonizujące. Państw. Wydaw. Naukowe, Warszawa.
- Gostkowska B., 1991: Uwaga! Promieniowanie jonizujące. Centralne Laboratorium Ochrony Radiologicznej, Warszawa.
- Hrynkiewicz H., 2001: Człowiek i promieniowanie jonizujące. PWN, Warszawa.
- Jaracz P., 2001: Promieniowanie jonizujące w środowisku człowieka: fizyka, skutki radiologiczne, społeczeństwo. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- Jaworski Z., 1971: Radioaktywność a zdrowie ludzkie. Wyd. 2 popr. I Uzupełn. Wiedza Powszechna, Warszawa.
- Kalisz Z., 1964: Promieniotwórczość naturalna. Państw. Zakłady Wydawnictw Szkolnych, Warszawa.
- Krystkowiak E., 2012: Uwaga promieniowanie. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań.
- Mann W. B., Garfinkel S. B., 1968: Promieniotwórczość i jej badanie. Państwowe Wydaw. Naukowe, Warszawa.
- Solecki A. T., 1997: Radioaktywność środowiska geologicznego. Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław.

Literatura uzupełniająca:

- Ciborowski S., 1966: Chemia radiacyjna związków organicznych. Państw. Wydaw. Naukowe, Warszawa.
- Janusz A., 1991: Zastosowanie izotopów promieniotwórczych. Wyd. 2 Uzupełn., Centralne Laboratorium Ochrony Radiologicznej, Warszawa.
- Kroh J., 1970: Chemia radiacyjna. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Sobkowski J., 2009: Chemia radiacyjna i ochrona radiologiczna. "Adamantan", Warszawa.
- Żytka M., Makuch-Pietraś I. 2020: Ocena poziomu radioaktywności środowiska glebowego w aspekcie niskiej zabudowy na przykładzie osiedla Zalesie w Rzeszowie. Monografia naukowa pt. „Najnowsze doniesienia z zakresu ochrony środowiska i nauk pokrewnych”, Wydawnictwo Naukowe TYGIEL, Lublin: 267–283.
- Makuch-Pietraś I., Potocka J., Ostrowska M. 2017: Ocena zawartości wybranych pierwiastków radioaktywnych w glebach różnie użytkowanych. Monografia naukowa pt. „Współczesne zagadnienia inżynierii środowiska”, Wydawnictwo Naukowe TYGIEL, Lublin: 42–52.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej